

Online Science Education Journal, 2018; 3(1): 14-24.

Online Fen Eğitimi Dergisi, 2018; 3(1): 14-24.

Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının KPSS Hazırlık Sürecinde Ek Ders Desteği Alma Durumlarının İncelenmesi

Elvan İNCE AKA, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, elvanince@gazi.edu.tr*
Mehmet YILMAZ, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, myilmaz@gazi.edu.tr*

Bu makaleye atf yapmak için

İnce Aka, E., & Yılmaz, M. (2018). Fen bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği alma durumlarının incelenmesi. *Online Fen Eğitimi Dergisi, 3(1): 14-24.*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, fen bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği aldıkları alanları belirlemek ve bu durumun nedenlerini incelemektir. Ayrıca adayların alan bilgisi yeterliklerine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırma, 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinin Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 72 4. sınıf öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 7 öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak; açık uçlu sorulardan oluşan anket ve yarı yapılandırılmış görüşmeden faydalanılmıştır. Elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda 30 adayın ÖABT, GYT, GKT, EBT alanlarında üniversite dışında ek ders desteği aldıkları görülmektedir. Bu durumun temel sebepleri; atanamama kaygısı taşımaları, girecekleri sınavlardaki soruları yetiştirememeye düşünceleri, adayların ek ders desteği almadan bireysel olarak planlı ve programlı çalışma yapamamaları, fakültede aldıkları eğitimin öğretmen atamaları için gerekli olan puanı almalarına yeterli olmayacağını düşünmeleri, ek ders desteği aldıkları kurumlarda kendilerinin sınava daha iyi güdüleneceklerini düşünme, düzenli olarak sınava yönelik deneme sınavlarına girebilecekleri şeklinde temalaştırılmıştır. Ayrıca adaylar alan bilgisi konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri ve atanabilmek için gerekli olan yeterliliğe sahip olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: KPSS, fen bilimleri öğretmen adayı, öğretmen eğitimi

Examination of Prospective Science Teachers' Situation of Taking Supplementary Courses in the Preparation Process of KPSS (Public Personnel Selection Examination)

ABSTRACT

The purpose of this research is to identify the areas in which prospective science teachers take supplementary courses during the KPSS preparation period and to examine the causes of this situation. It is also aimed to reveal the opinions of the candidates on their field knowledge competencies. The screening model has been used in the research. This research has been conducted in the fall semester of 2017-2018 academic year with 72 senior grade prospective teachers who are studying at the Department of Mathematics and Science, Major of Science Education of a state university. Additionally, a semi-structured interview has been conducted with 7 prospective teachers. A survey consisting of open-ended questions and a semi-structured interview have been used as a data collection tool. Descriptive analysis technique has been used to analyze the obtained qualitative data. According to the results of the research, it is seen that 30 candidates received supplementary courses in the fields of ÖABT (Professional Teaching Knowledge Test), GYT (General Aptitude Test), GKT (General Knowledge Test), EBT (Educational Sciences Test) outside the university. The main reasons of this situation are thematized as

having anxiety on not being appointed on a post, the thought of not being able to answer all questions in the exam, not being able to perform individual and planned studies without taking supplementary courses, the thought that the education received at the faculties will not be enough to get the necessary points for teacher appointments, the idea that they will be much more motivated in institutions that take supplementary courses, the thought that they will be able to take trial exams regularly with the purpose of practicing for the official exam. Moreover, candidates have expressed the opinion that they did not feel adequate themselves about the field knowledge and did not have the competence to be appointed.

Keywords: KPSS, prospective science teachers, teacher training

GİRİŞ

Eğitim sisteminin niteliğinin artırılmasında en önemli unsurun öğretmen olduğu (Şişman, 2011) bilinen ve önemli bir gerçektir. Öğretmen eğitiminde bir öğretmenin nitelikli bir mesleki formasyon eğitimi almasının sağlanması, onun yetiştirilmesi ve seçilmesi önemli bir konudur (Safran, Kan, Üstündağ, Birbudak ve Yıldırım, 2014). Bu açıdan düşünüldüğünde, öğretmenlerin kültürel, pedagojik ve bilişsel anlamda yeterli donanıma sahip olması beklenmektedir (Tösten, Elçiçek ve Kılıç, 2012).

Ülkemizde öğretmenlerin seçimi ve atamaları MEB tarafından 1985-1991 yılları arasında “Öğretmenlik Yeterlik Sınavı”, 2001 yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından “Kamu Meslek Sınavı (KMS)”, 2002 yılından günümüze kadar olan dönemde ÖSYM tarafından “Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)” adı altında yapılan sınavlar ile gerçekleştirilmektedir (Yüksel, 2004).

Öğretmen adaylarının MEB kapsamında atamaları Kamu Personeli Seçme Sınavından başarılı olma şartına bağlı olup adayların atamaları 2013 yılına kadar Genel Yetenek Testi (GYT)’nin %30’u, Genel Kültür Testi (GKT)’nin %30’u ve Eğitim Bilimleri Testi (EBT)’nin %40’ı alınarak oluşturulan P10 puanı ile yapılmaktaydı. Ancak 2013 yılında ilk olarak Genel Yetenek (GY), Genel Kültür (GK) ve Eğitim Bilimleri (EB) testlerine ek olarak Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) yapılmıştır. Buna göre, öğretmen adaylarının ataması P10 puanı üzerinden değil, P121 puanı üzerinden yapılmaktadır. P121 puanı; Genel Yetenek Testinin %15’i, Genel Kültür Testinin %15’i, Eğitim Bilimleri Testinin %20’si ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinin %50’si alınarak oluşturulmaktadır (Yılmaz ve Yaşar, 2016). Alan bilgisi, öğretilecek içerik ile ilgili sahip olunan kavram ve olguların bilgisidir. Öğretmenler, alanla ilgili kavram, kuram, fikir, organizasyonel çerçeveler, bilgi yapıları ve taksonomiler hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Shulman, 1986).

Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinin Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dallarında, YÖK Genel Kurulu’nda kabul edilen ve 2006-2007 akademik yılından itibaren güncellenerek uygulamasına karar verilen öğretmen yetiştirme programı uygulanmaktadır. Program %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içermektedir. Bu derslerin adları ve içerikleri gerek YÖK Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığı’nın sayfasında gerekse bütün eğitim fakültelerinin sayfalarında yer almaktadır (YÖK, 2007).

2016 yılından itibaren ise farklı bir uygulama ile mülakat sistemi getirilerek KPSS puanı alındıktan sonra sözlü mülakatta da başarılı olma şartı aranmaktadır. 2017 yılında “Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik” ile örgün ve yaygın eğitim kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4’üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında istihdam edilecek sözleşmeli öğretmenlere ilişkin usul ve esaslar belirtilmektedir. Sınav sisteminde yapılan değişiklikler, içeriğin kapsamlı olması öğretmen adaylarının sınava hazırlık sürecinin de yoğun ve yorucu geçmesine sebep olmaktadır. Bu sebeple, adaylar hazırlık sürecinde bir yandan lisans eğitimlerindeki derslere çalışmalarını sürdürürken, diğer yandan KPSS hazırlıklarına devam etmektedir (Atav ve Sönmez, 2013; Sezgin ve Duran, 2011). KPSS’nin öğretmen adayları için eğitimini aldıkları alan ile ilgili işe alınmanın son

basamağı olması adaylar üzerinde yüksek bir kaygı oluşturmaktadır (Baştürk, 2007). Bu bağlamda, öğretmen atamalarında KPSS'nin önemi giderek artmaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde, öğretmen adaylarının KPSS hakkındaki görüşlerini inceleyen pek çok nicel çalışma bulunmaktadır (Atav ve Sönmez, 2013; Bahar, 2006; Baştürk, 2007; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Safran, Kan, Üstündağ, Birbudak ve Yıldırım, 2014; Tösten, Elçiçek ve Kılıç, 2012). Bu çalışmalara ek olarak öğretmen adayları ile gerçekleştirilen nitel çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir (Erdem ve Soylu, 2013; Kuran, 2012; Sezgin ve Duran, 2011). Literatürde adayların KPSS'ye hazırlık sürecinde ek destek alma nedenlerinin incelendiği (Dündar ve diğerleri, 2010; Kuran, 2012) araştırmalar bulunmakta ancak fen bilimleri öğretmen adaylarına yönelik bir çalışma olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın fen eğitimcilerine ve fen öğretmen eğitimi üzerine araştırmalar yapan araştırmacılara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, fen bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde hangi alanlarda fakültelerindeki eğitimin dışında ek ders desteği aldıklarını belirlemek ve bu durumun nedenlerini incelemektir. Ayrıca alan bilgisi yeterliklerine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Fen Bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği aldıkları alanlar nelerdir?
- 2) Fen Bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği almalarının nedenleri nelerdir?
- 3) Fen Bilimleri öğretmen adaylarının alan bilgisi yeterliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Fen Bilimleri öğretmen adaylarının atanabilmek için gerekli yeterliklere sahip olmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Fen Bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde hangi alanlarda ek ders desteği aldıkları ve bu durumun nedenlerinin incelendiği bu araştırma nitel araştırma yöntemini esas alan, genel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu tür modellerde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitenin Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı son sınıfında öğrenim gören toplam 72 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da önceden hazırlanmış bir ölçütler listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada üniversitenin Eğitim Fakültesi bünyesinde yer alan Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı'nda son sınıfta olma, KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği alma ve çalışma için gönüllü olma ölçütleri dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği aldıkları alanları ve bu alanlarda destek alma nedenlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Açık uçlu soru, araştırmacının

incelemek istediği olguyu esnek ve sınırlamadan bir yaklaşımla ele alma kolaylığı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Veri toplama aracı olarak açık uçlu soruların tercih edilmesinin nedeni, katılımcıların gerçek düşüncelerini daha iyi yansıtabilmelerini sağlamaktır (Ubuz ve Sarı, 2008). Geliştirilen ankette yer alan sorular alan yazına dayandırılarak ve alan eğitimi uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanmıştır.

Ankette öncelikle KPSS P-121 puan türünün ÖABT (Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi), GYT (Genel Yetenek Testi), GKT (Genel Kültür Testi) ve EBT (Eğitim Bilimleri Testi) testlerinden oluştuğu belirtilerek 2 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Bu sorulardan birincisi “KPSS hazırlık sürecinde bu alanların hangilerinden üniversiteniz dışında ek ders desteği (dershane, kurs, özel ders vb.) aldınız?” şeklindedir. İkinci soru ise, “Bu alanlarda neden ek ders desteği alma gereği duydunuz?” şeklindedir. Soruların geçerlik ve güvenilirliği için fen bilgisi eğitimi, biyoloji eğitimi ve ölçme değerlendirme eğitimi alanında uzman 5 araştırmacı soruları inceleyerek çalışmanın amacına uygun ölçme yapılıp yapılamayacağı konusunda görüş bildirmiş ve uygun görülen değişiklikler yapılmıştır.

Araştırmada örneklem grubu içerisinden rastgele örneklem seçimi ile belirlenen 7 öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olması (Yıldırım ve Şimşek, 2008) sebebiyle araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Görüşmede fen bilimleri öğretmen adaylarının alan bilgisi yeterlikleri ve atanabilmek için sahip olmaları gereken yeterlikleri konusunda bilgi edinebilmek amacıyla 2 soru sorulmuştur. Bunlardan birincisi “Alan bilgisi yeterliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” ikincisi ise “Atanabilmek için gerekli yeterliklere sahip olmanıza ilişkin görüşleriniz nelerdir?” şeklindedir. Görüşme soruları kapsam geçerliliği açısından 3 uzmana incelenmiş ve soruların araştırmanın amacına uygun olduğu görülmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Buna göre, ilk olarak sorulara verilen yazılı yanıtlar bilgisayar ortamında birleştirilerek çalışmanın verileri oluşturulmuştur. Veriler ilgili alanyazın dikkate alınarak oluşturulan anahtar kavramlara göre kodlanmış ve bu anahtar kavramlar araştırmacılar tarafından belirlenen temalar altında toplanmıştır. Bu temalara ilişkin frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Çözümleme yapılırken öğretmen adaylarına Ö1, Ö2, Ö3,.... Ö71, Ö72 gibi kodlar verilmiştir. Belirlenen temalara ilişkin düşünceleri doğrudan yansıtabilme amacıyla örnek öğrenci cümleleri doğrudan alıntılanmıştır. Araştırmanın iç tutarlılığı için belirlenen temalar altında toplanan verilerin anlamlı bir bütün oluşturmasına, dış tutarlılığı için de temaların birbiri içerisinde bir bütünlük sağlamasına dikkat edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla adaylara “KPSS hazırlık sürecinde hangi alanlardan üniversiteniz dışında ek ders desteği (dershane, kurs, özel ders vb.) aldınız?” sorusu sorulmuştur. Adayların bu soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda 43 adayın (%60) KPSS hazırlık süresinde ek ders desteği aldığı, 29 adayın ise ek ders desteği almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ek ders desteği alan adayların belirttikleri alanlar frekans yüzde değerleri ile birlikte Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. *Adayların ek ders desteği aldıkları alanların frekans-yüzde değerleri*

Alanlar	f	%
ÖABT	7	16.27
EBT	2	4.65
ÖABT, EBT	1	2.32
GYT, GKT	1	2.32
ÖABT, GYT, GKT	2	4.65
ÖABT, GYT, GKT, EBT	30	69.8
Toplam	43	100

Tablo 1 incelendiğinde, ek ders desteği alan 43 adaydan 30'unun ÖABT, GYT, GKT, EBT alanlarında, 2'sinin EBT ve ÖABT, GYT, GKT; 7'sinin ÖABT ve 1'inin ÖABT, EBT ve GYT, GKT alanlarında destek aldıkları görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin olarak "Bu alanlarda neden ek ders desteği alma gereği duydunuz?" sorusu sorulmuştur. Adayların bu soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda tema ve kodlar belirlenerek Tablo 2'de frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Tablo 2. *Adayların ek ders desteği alma nedenleri*

Tema	Kodlar	f	%
-Planlı ve programlı çalışma	-Disiplinli olma	9	
	-Konu tekrarı ile kalıcı öğrenme	7	
	-Detaylı öğrenme	5	
	-Hatırlamayı kolaylaştırma	4	
Toplam	4	28	75.67
-Fakülte'deki eğitimi yetersiz bulma	-Alan derslerinin içeriğinin sınav için yeterli olmaması	5	
	-Derslerin verimli geçmemesi	3	
	-Öğretim elemanlarının sınav konularını anlatmaması	3	
	-Derslerin öğrencilere anlatılması	2	
	-Rehberlik hizmetinin eksikliği	2	
	-Kavram yanlışlarının olması	2	
Toplam	6	17	45.94
-Deneme sınavlarına girme	-Pratiklik kazanma	4	
	-Sınav tekniklerini öğrenme	4	
	-Daha fazla soru çözümü	3	
	-Sınava yönelik bilgiler öğrenme	3	
Toplam	4	14	37.83
-Güdülenme duygusu	-Rakiplerle mücadele etme	4	
	-KPSS denemelerinde sıralamayı görebilme	3	
Toplam	2	7	18.91
-Atanamama ve yetiştirememe korkusu	- Sayısal ve eğitim derslerinde yeterli bilgiye sahip olamama	7	
	- Uzun süredir bu dersleri almama	6	
	-Geçmiş bilgileri unutma ve ilişkilendirememe	4	
	-Sözel derslerde hazır bulunuşluk seviyesinin düşük olması	2	
Toplam	4	19	51.35
-Testlerin niteliği	-Kapsamlı	3	
	-Bilgiye dayalı	2	
Toplam	2	5	13.51

Tablo 2 incelendiğinde, adayların ek ders desteği alma nedenlerinin “planlı ve programlı çalışma”, “fakültelerindeki eğitimi girecekleri sınav bağlamında yetersiz bulma”, “deneme sınavlarına girme”, “güdülenme duygusu” “atanamama ve sınavlardaki testleri yetiştirememe korkusu” ve “testlerin niteliği” başlıklı temalarda toplandığı görülmektedir.

Planlı ve programlı çalışma başlıklı temanın altında; disiplinli olma (f:9), konu tekrarı ile kalıcı öğrenme (f:7), detaylı öğrenme (f:5) ve hatırlamayı kolaylaştırma kodları (f:4) yer almaktadır. Adayların bu tema ve kodlara örnek oluşturan görüşlerinden bazıları şunlardır: “Dershaneler akılda kalıcı kısaltmalar yaparak konunun hatırlanmasına katkı sağlar. Tekrarla kalıcı öğrenmelere olanak sağlar”(Ö.A.5). “Daha sistemli, programlı ve düzenli bir şekilde KPSS’ye çalışmak için ek ders desteği alma gereği duydum”(Ö.A.3). Adayların % 75.67’sinin planlı ve programlı çalışabilmek için KPSS hazırlık süresince ek ders desteği aldıkları söylenebilir. Fakülteedeki eğitimi yetersiz bulma başlıklı temanın altında; alan derslerinin içeriğinin sınav için yeterli olmaması (f:5), derslerin verimli geçmemesi (f:3), öğretim elemanlarının sınav konularını anlatmaması (f:3), derslerin öğrencilere anlatırılması (f:2), kavram yanlışlarının olması (f:2) ve rehberlik hizmetinin eksikliği (f:2) kodları bulunmaktadır. Adayların bu tema ve kodlara örnek olarak görüşlerinden bazıları şu şekilde verilebilir: “Alan derslerinin bu sınav için yeterli destek sağlamadığını düşünüyorum” (Ö.A.9). “Okulda bazen hocalar yeterince iyi anlatmıyor. İyi anlatmıyor da değil biz anlatıyoruz. Dolayısıyla o da yeterli olmuyor. Okulda bu konuyla ilgili destek verecek bir birim yok” (Ö.A.12). “Üniversitede eksik bir eğitim aldık. Kavram yanlışlarımız çok fazlaydı” (Ö.A.8). Buna göre, adayların %40.54’ünün fakülteedeki eğitimi yetersiz bulduğu belirtilebilir. Deneme sınavlarına girmebaşlıklı temaya ilişkin olarak pratiklik kazanma (f:4), sınav tekniklerini öğrenme (f:4), daha fazla soru çözümü(f:3) ve sınava yönelik bilgiler öğrenme(f:3)kodları yer almaktadır. Adayların bu tema ve kodlara örnek olarak görüşlerinden bazıları şu şekilde verilebilir: “Okulda sınav tekniklerini, uygulamalarını sağlamak mümkün değil”(Ö.A.6).“Üniversitenin bu alanlara, sınava yönelik beni yeterli hazırladığını düşünmediğim için destek alma gereği duydum”(Ö.A.7). “Bu desteği daha fazla soru çözümü ile yapacağıma inanıyorum”(Ö.A.4). Adayların %37.83’ünün destek nedeni olarak deneme sınavlarına girme gösterilebilir. Güdülenme duygusu başlıklı temaya ilişkin olarak rakiplerle mücadele etme (f:4) ve KPSS denemelerinde sıralamayı görebilme (f:3) kodları yer almaktadır. Bir aday bu konudaki görüşünü “Diğer rakiplerimle daha iyi mücadele etmek ve daha iyi olabilmek” (Ö.A.22) şeklinde ifade etmiştir. Adayların %18.91’inin güdülenme duygusu sebebiyle ek ders desteği aldıkları söylenebilir. Atanamama ve yetiştirememe korkusu başlıklı temaya ait olarak, sayısal ve eğitim derslerinde yeterli bilgiye sahip olamama (f:7), uzun süredir bu dersleri almama (f:6), geçmiş bilgileri unutma ve ilişkilendirememe (f:4) ve sözel derslerde hazır bulunuşluk seviyesinin düşük olması(f:2) gibi kodlar bulunmaktadır. Adaylar “Bütün konuları kendim yetiştiremeyeceğimi düşündüm”(Ö.A.20), “Bu süreç uzun ve yorucu. Dershaneye gitmediğim için 1-2 puanla atanamazsam 1 yılım boşa gitmiş olabileceği için yazıldım” (Ö.A.15) şeklinde görüş bildirirken, konuyla ilgili olarak bir başka aday ise “Coğrafya, tarih gibi derslerde hazır bulunuşluk seviyemiz düşüktü” şeklinde görüş bildirmiştir. Adayların %51.35’inin atanamama ve yetiştirememe korkusu yaşadığı söylenebilir. Testlerin niteliği başlıklı temaya ilişkin olarak kapsamlı (f:3) ve bilgiye dayalı (f:2) kodları yer almaktadır. Bu konuda bir aday “Testlerin kapsamı çok geniş, 4 yıldır öğrendiklerimizin hepsini 1 senede çalışamayacağımı düşündüm” (Ö.A.23) şeklinde görüş bildirmiştir. Adayların %13.51’inin testlerin kapsamlı olduğu konusunda görüş bildirdiği anlaşılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Fen Bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde hangi alanlarda ek ders desteği aldıkları ve bu durumun nedenlerinin incelendiği bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

Üniversite dışında ek ders desteği alan fen bilimleri öğretmen adayları kendi eksiklikleriyle ilgili derslerde görmedikleri, konuların yetiştirilemediği ve okudukları lisans programındaki derslerin, girecekleri sınavlara yönelik olmadığını belirtmişlerdir. Buna karşın öğrenimleri boyunca kendilerini geliştirmek için bireysel olarak yapmaları gerekenleri yapmadıklarından ve her dersi zamanında gereği gibi özümseyerek kavradıklarından bahsetmektedirler. Araştırmacılar tarafından, fen bilimleri öğretmen adaylarının özellikle ilk üç sınıfta sadece dersleri geçmelerini yeterli gördükleri, 4. sınıfa başladıklarında ise mezun durumdaki veya kendileri gibi olan diğer adaylarla etkileşimleri sonucu eksikliklerinin farkına varıp, bunu kısa zamanda tamamlamak umuduyla ek ders desteği aldıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca adayların okudukları lisans programındaki zorunlu olan tüm derslerin sınav kapsamında olduğundan haberdar olmadıkları, bu sınavlara ilişkin olarak, ÖSYM'nin resmi internet sitesindeki açıklamalara hakim olmadıkları anlaşılmaktadır.

Bu konuda yapılan çalışmaların çoğu öğretmen adaylarının önemli bir kısmının KPSS'ye dershaneye giderek hazırlandıklarını ve sınava hazırlık için destek programlarına (dershane, özel ders gibi) gereksinim duyduklarını göstermektedir. Araştırmanın bu sonucu Kuran (2012) ve Eraslan (2004)'ün çalışmalarından elde ettiği adayların sırasıyla %80.29 ve %83'ünün KPSS hazırlık sürecinde dershaneye gittikleri sonucu ile benzerlik taşımaktadır. Benzer şekilde Yılmaz'ın (2008) çalışmasından elde ettiği "Kamu Personeli Seçme Sınavı'na hazırlığın dershaneleşme sürecine katkı yaptığı, hazırlık için mutlaka özel olarak hazırlanmak gerektiği yargısı gittikçe yaygın hale gelmiştir." bulgusuyla örtüşmektedir.

Bu araştırmada adayların yaklaşık olarak %60'ının tüm alanlarda (ÖABT, GYT, GKT, EBT) ek ders desteği aldığı görülmektedir. Bu durumun temel sebepleri olarak; planlı ve programlı çalışma, fakülte'deki eğitimin yetersiz olması, deneme sınavlarına girme, güdülenme duygusu, atanamama ve yetiştirememe korkusu ve testlerin niteliği şeklinde ifade edilebilir. Bahar (2006) araştırmasında, KPSS'de sorulan sorularla öğretmen yetiştirme programlarında bulunan ders ve etkinliklerin tam örtüşmemesi, atamalarda akademik başarı puanlarının dikkate alınmaması, öğretmen adaylarını öğretim sürecini ihmal eden ve KPSS'de yüksek puan almaya yönelten; dershane, özel ders, KPSS hazırlık kitapları ve kursları gibi çeşitli arayışlara yöneltebileceğini vurgulamıştır. Kuran (2012)'nin adayların KPSS kursu veren dershanelere ve KPSS'ye ilişkin görüşlerinin alındığı araştırma sonuçları da bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

Adayların ek ders desteği alma nedenlerinin başında "planlı ve programlı çalışma" yer almaktadır. Adaylar dershaneler sayesinde bir plan-programa dahil olmakta ve böylelikle disiplin çerçevesinde konuları tekrar etme olanağı bulmaktadır.

Adayların üniversitede verilen eğitimi yetersiz bulmaları ve üniversitedeki alan ders içeriklerinin KPSS sınavına yönelik olmayışını düşünmeleri onları ek ders desteği almaya yönelten bir diğer önemli sebeptir. Örneğin, Atav ve Sönmez (2013)'in farklı bölümlerde okuyan 300 öğretmen adayının KPSS hakkındaki görüşlerini aldığı çalışmanın bulgularına göre öğretmen adayları KPSS'nin içeriği ile eğitim fakültelerinde almış oldukları derslerin içeriğinin bir uygunluk göstermediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretmen adayları KPSS için dershaneye ihtiyaç duyduklarını ve sosyal açıdan yoksun kaldıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Karataş ve Güleş (2013)'in araştırmasında öğretmen adayları lisans programında aldıkları derslerin KPSS hazırlığına yönelik işlenmemesini bir eksiklik olarak görmektedir. Taşan ve Bektaş (2016)'ın çalışma sonucuna göre öğretmen adaylarının üniversitede aldıkları eğitim ile KPSS'deki GY-GK sınavının içeriği tam olarak uyuşmamasından, alan sınavının ise içeriği uyuşsa bile öğretim elemanlarının dersleri üst düzey veya alt düzey işlemlerinden

dolayı KPSS'ye katkı sağlamayacağı görüşünde oldukları belirtilmiştir. Benzer şekilde Memduhoğlu ve Kayan (2017)'in araştırmasında katılımcıların alan sınavına ilişkin olumsuz görüşleri genel olarak sınavın lisans eğitiminde alınan derslerle tam olarak örtüşmediği yönündedir. KPSS'nin lisansta alınan derslere göre çok daha kapsamlı olması ve öğretim elemanlarının müfredatın dışına çıkarak dersi kendi belirledikleri konular üzerinden işlemelerinin olumsuz eleştirilere yol açtığı görülmektedir. Ancak Sezgin ve Duran (2011)'in KPSS içeriği ile lisans ders içeriklerinin tam olarak örtüştüğü sonucu bu çalışmanın sonuçları ile farklılık gösterirken içerik örtüşse bile öğretim elemanının ders içeriğini anlatış tekniğinin KPSS hazırlıklarına katkı sağlamadığı sonucu bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Demir ve Bütüner (2014) tarafından KPSS alan sınavına ilişkin yapılan çalışmada da katılımcılar lisans eğitiminde daha çok ders geçme odaklı, ezbere dayalı bir sistemle eğitim gördüklerini savunmuş, bu durumun da KPSS'de adayların aleyhinde olumsuz bir etkiye yol açtığını belirtmişlerdir. Çimen ve Yılmaz'ın (2011) yaptıkları araştırma sonucunda, öğretmen adayları KPSS'nin öğretmen yeterlikleriyle yeterince uyuşmadığını, üniversitede gördükleri derslerin kapsamıyla örtüşmediğini ve öğretmenlik yeterlikleri alan bilgisinin de öğretmen yerleştirme sınavlarında yer alması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Adayların KPSS sınavı ile ilgili olarak sınav tekniklerini öğrenmek ve daha fazla deneme sınavına girmek istemeleri onların ek ders desteği alma sebepleri arasındadır. Çünkü adayların düşüncesine göre lisans programında beklentilerine yönelik bir program izlenmemektedir. Adayların ek ders desteği için başka bir kuruma gitme sebeplerinden bir diğeri de güdülenme duygusudur. Bu duygu adayları öğrenmeyi istemeye sevk etmektedir denilebilir.

Adayların atanamama ve KPSS içeriğinde yer alan konuları yetiştirememe korkusu onları ek destek almaya yöneltmiştir. Bu kapsamda, fakülte'deki ders içerikleri ile sınav içeriğinin hem zaman hem de içerik açısından bire bir uyuşmaması bu durumun sebebi olarak gösterilebilir. İlgili alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğretmen adaylarının atanamamaya yönelik önemli derecede kaygıya sahip oldukları görülmektedir (Eskici, 2016; Keskin, 2017). Öğretmen adaylarının meslekle ilgili kaygıları mezuniyet aşamasında, KPSS sınavı, atanma veya iş bulma kaygılarıyla doruk noktasına ulaşmaktadır (Atmaca, 2013).

KPSS sınavında yer alan test içeriklerinin kapsamlı ve bilgiye dayalı olması adayları ek destek almaya yönelten bir diğer sebeptir. Eraslan (2006)'in araştırmasında, KPSS'nin test tekniğine sahip, ezberci bir mantığa sahip bireyler tarafından başarılabildiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca Memduhoğlu ve Kayan (2017)'in araştırmasında öğretmen adaylarının genel olarak sınavdaki soru sayısının fazlalığı ve kapsamın genişliği konusunda eleştiride buldukları belirlenmiştir.

Görüşmeye katılan öğretmen adaylarının çoğunluğu iyi bir alan bilgisine sahip olmaları gerektiği ancak bu konuda kendilerini yeterli görmedikleri, üniversitede aldıkları alan eğitiminin bu konuda yetersiz kaldığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu konuda bir öğretmen adayı “fen bilgisi eğitimi 4.sınıf öğrencisi olarak, gireceğim KPSS sınavına dair alan konusunda hiç yeterli olmadığımı, kendi alanımla ilgili aldığım derslerin sınava yönelik olmadığını düşünüyorum”(Ö.A.1) şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka adayın “Anlatacağım konular ortaokul seviyesinde olmasına rağmen bir öğretmen adayı olarak anlatacağım konularda bilgi eksikliklerim var” (Ö.A.5) şeklindeki ifadesi de bu durumu destekler niteliktedir.

Öğretmen adaylarının ifade etmiş oldukları düşüncelerden genel olarak atanabilmek için sadece genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimleri derslerinde iyi olmanın yeterli olmadığı öncelikle iyi bir alan bilgisinin gerekli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Nitekim bir öğretmen adayının “Eğitim bilimleri alanında biraz yeterliliğe sahip olduğumu düşünsem de alanıma dair yeterli olmadığım için bunları birleştirip de ders anlatmam mümkün olmuyor”

şeklindeki düşüncesi bu durumu desteklemektedir. Bir başka aday ise “bu yıl mezun olacağım ancak hala temel eksikliklerimi kapatmaya çalışıyorum ”şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Fen bilimleri öğretmen adaylarının, lisans programlarına kaydoldukları günden itibaren YÖK tarafından belirlenmiş olan öğretim programında yer alan alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerinin içeriğine göre kendilerini hazırlamaları gerekmektedir.
- Fen bilimleri öğretmen adaylarının lisans programında yer alan dersleri öğrenmelerinin, derslerden aldıkları başarı notları ile her zaman örtüşmeyeceğini bilmeleri ve kendilerini buna göre hazırlamaları yararlı olacaktır.
- Özellikle Fen bilimleri alanı dışında diğer öğretmenlik alanlarındaki (Matematik, Türkçe, Okul öncesi, Sosyal bilgiler vb.) adayların KPSS hazırlık sürecinde ek destek alma durumları incelenerek karşılaştırılabilir.
- Benzer çalışma farklı eğitim fakültelerinde okuyan fen bilimleri öğretmen adayları ile karşılaştırmalı olarak yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Atav, E. & Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavı (KPSS)’na ilişkin görüşleri. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, 1*, 1-13.
- Atmaca, H. (2013). Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygıları, *Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(10), 67-76.
- Bahar, H. H. (2006). KPSS puanlarının akademik başarı ve cinsiyet açısından değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 31(140), 68-74.
- Baştürk, R. (2007). Kamu personel seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.
- Çimen, O. & Yılmaz, M. (2011). Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 4(2), 159-172.
- Demir, S. B. & Bütüner, K. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 113-128.
- Dündar, H., Kandemir, M. & Yetişir, M.İ. (2010). Pre service teachers’ reasons to attend KPSS private courses, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 713-719.
- Eraslan, L. (2004). Öğretmenlik mesleğine girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) yönteminin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-31.
- Eraslan, L. (2006). Öğretmenlik mesleğine girişte kamu personeli seçme sınavı (KPSS) yönteminin değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 1(1), 1-31.
- Erdem, E. & Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının KPSS ve alan sınavına ilişkin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 223-236.
- Eskici, M. (2016). Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, *Turkish Studies*, 11(19), 361-378.
- Gündoğdu, K., Çimen, N. & Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9)2, 35-43.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, S. & Güleş, H. (2013). Öğretmen atamalarında esas alınan merkezi sınavın (KPSS) öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(1), 102-119.
- Keskin, Y. (2017). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve kaygı düzeyleri (Erzurum örneği). *Kafkas Üniversitesi, e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 43-57.
- Kuran, K. (2012). Öğretmen adaylarının KPSS kursu veren dersanelere ve KPSS’ ye ilişkin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 143-157.

- Memduhoğlu, H. B. & Kayan, M. F. (2017). Öğretmen seçme ve atama uygulaması olarak kamu personeli seçme sınavına (KPSS) ilişkin öğretmen adaylarının algıları, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1259-1291.
- Safran, M., Kan, A., Üstündağ, M. T., Birbudak, T. S. & Yıldırım, O. (2014). 2013 KPSS sonuçlarının öğretmen adaylarının mezun oldukları alanlara göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(171), 13-25.
- Sezgin, F. & Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 9-22.
- Shulman, L.S. (1986). Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Şişman, M. (2011). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taşan, D. & Bektaş, O. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına yönelik görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 81-100.
- Tösten, R., Elçiçek, Z. & Kılıç, M. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik görüşlerinin belirlenmesi: Kars İli Örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 109-123.
- Ubuz, B. & Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 113-119.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, C. (2008). "Toplumsalın Sınavla İmtihanı: Üniversite Eğitim Sisteminin Dönüşümü ve Öğretmen Yetiştirme Düzenine Etkileri", (Ed.: Servet Akyol, M. Kemal Coşkun, Zafer Yılmaz, M. Berkay Aydın ve Remzi Altunpolat), Dönüştürülen Üniversiteler ve Eğitim Sistemimiz. Eğitim Sen Yayını.
- Yılmaz, M. & Yaşar, Z. (2016). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik algıları, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 644- 651.
- YÖK (2007). T.C. Yükseköğretim Kurulu: Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Ankara: Meteksan.
- Yüksel, S. (2004). Öğretmen atamalarında merkezi sınav uygulamasının (Kpss) değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

The selection and appointment of the teachers in our country were carried out through the examinations called as "Teacher Proficiency Examination" between 1985-1991 conducted by the Ministry of National Education, "Public Occupation Examination (KMS)" in 2001 conducted by the Student Selection and Placement Center (ÖSYM) and "Public Personnel Selection Examination (KPSS)" conducted by ÖSYM during the period from 2002 until today (Yüksel, 2004). In the year 2013, Professional Teaching Knowledge Test (ÖABT) was conducted for the first time in addition to the General Aptitude Test (GYT), General Knowledge Test (GKT), Educational Sciences Test (EBT) (Yılmaz and Yaşar, 2016). In the literature there are researches on the reasons why candidates receive additional support during the preparation process for KPSS (Dündar et al., 2010; Kuran, 2012), but it seems that there is no study carried out on prospective science teachers. In this context, it is thought that this research will be a guide to science educators and researchers who conduct researches on science teacher education. Therefore, the aim of the research is to identify the areas in which prospective science teachers take supplementary courses during the KPSS preparation process and examine the causes of this situation. It is also aimed to reveal the opinions of the candidates on their field knowledge competencies. For this purpose, the following questions were asked in the research:

1) What are the areas in which prospective science teachers take supplementary courses during the KPSS preparation period?

- 2) What are the reasons of prospective science teachers for taking supplementary courses during the KPSS preparation period?
- 3) What are the opinions of the prospective science teachers regarding their field knowledge competencies?
- 4) What are the opinions of the prospective science teachers about having the necessary competencies to be appointed?

Methodology

The screening model has been used in the research. This research has been conducted in the fall semester of 2017-2018 academic year with 72 senior grade prospective teachers who are studying at the Department of Mathematics and Science, Major of Science Education of a state university. Additionally, a semi-structured interview has been conducted with 7 prospective teachers. A survey consisting of open-ended questions and a semi-structured interview have been used as a data collection tool. Descriptive analysis technique has been used to analyze the obtained qualitative data. The data has been coded according to the key concepts by taking into account the related literature and these key concepts have been collected under the themes determined by the researchers. Frequency and percentage analyzes for these themes have been carried out (Miles and Huberman, 1994).

Results

According to the results of the research, it is seen that 30 candidates received supplementary courses in the fields of ÖABT(Professional Teaching Knowledge Test), GYT(General Aptitude Test), GKT(General Knowledge Test), EBT(Educational Sciences Test) outside the university. The main reasons of this situation are thematized as having anxiety on not being appointed on a post, the thought of not being able to answer all questions in the exam, not being able to perform individual and planned studies without taking supplementary courses, the thought that the education received at the faculties will not be enough to get the necessary points for teacher appointments, the idea that they will be much more motivated in institutions that take supplementary courses, the thought that they will be able to take trial exams regularly with the purpose of practicing for the official exam. Moreover, candidates have expressed the opinion that they did not feel adequate themselves about the field knowledge and did not have the competence to be appointed.

Discussion and Conclusion

In line with the results obtained from this research; it is observed that almost 60% of the candidates participated in the research have taken supplementary courses during the KPSS preparation period. Prospective science teachers, who took supplementary courses outside the university, have stated that there are subjects which are not covered in the curriculum, that all subjects are not fully finished until the end of the year and that the courses they take in the undergraduate program are not aimed at examinations. Most of the studies conducted on this field shows that a significant number of prospective teachers are preparing themselves for KPSS by going to the private teaching institutions and they need supplementary course programs(private teaching institutions, private lessons etc.) for exam preparation. This result of the study shows similarity to the results of the studies, which state that 80.29% and 83% of the candidates, respectively, went to the private teaching institutions during the KPSS preparation period, conducted by Kuran (2012) and Eraslan (2004). The majority of prospective teachers agreed on the fact that they should have good knowledge of the field, but they did not see themselves adequate in this regard and that the field education they had received at the university was inadequate. It is concluded from the opinions of the prospective teachers that it is not enough to be successful only in general culture, general aptitude and educational sciences tests to be appointed, above all, having competency in field knowledge is required.